

Ohlajanje v Nemčiji tolče zaposlene v Sloveniji

Industrija Zaradi upada povpraševanja podjetja prilagajajo zaposlitvene načrte

LJUBLJANA – Ohlajanje na najpomembnejših slovenskih izvoznih trgih in posledično zmanjšanje naročil slovenski industriji se že kaže na trgu dela. Nekatere slovenske podjetja poročajo o zmanjševanju števila zaposlenih.

NEJC GOLE, MAJA GRGIČ, BLAŽ MOČNIK

Poglejmo najprej mednarodno okolje. Vodilni nemški inštituti so ta teden znizali napoved rasti nemškega gospodarstva na 0,5 odstotka za letos in 1,1 odstotka za prihodnje leto. Industrijska podjetja največjega evropskega gospodarstva se srečujejo s padcem proizvodnje in veliko negotovostjo zaradi nevarnosti brexita in trgovinskih vojn.

Kompozitni indeks nabavnikov (PMI) v območju evra, ki vsebuje tudi storitveni sektor, je septembra znašal 50,1 točke, mesec prej je bil pri 51,9 točke. Indeks je najnižje od junija 2013 in nakazuje stagnacijo zasebnega gospodarstva ob koncu tretjega četrtletja. Šibka je predvsem industrija. Pod mejo 50 – indeks nad to mejo kaže na gospodarsko rast – pa je nemški PMI, in sicer pri 48,5 točke.

Slovenska industrijska podjetja – denimo dobavitelji avtomobilski industriji ter podjetja, odvisna od gradbeništva in investicij – poro-

čajjo o padcu naročil. To kaže tudi statistika, saj so izvozna pričakovanja in nova naročila slovenskih podjetij v drugem in tretjem letošnjem četrtletju strmoglavila. Slovenska podjetja zmanjšujejo proizvodnjo; avgusta je bil PMI že tri mesece pod mejo 50 točk. Največji padec je doživel tudi indeks zaposlovanja, ki se je znašel na ravni 38,9 točke, kar je sicer več kot julija, ko je znašal 34,5 točke in je bil na enoletnem dnu, kažejo podatki Združenja nabavnikov Slovenije.

Manj delovno aktivnih v predelovalnih dejavnostih

Številna nemška industrijska podjetja so že odpustila ali pa so to napovedala ter uvedla skrajšane delovnike; med njimi avtomobilski proizvajalec Opel. »Nemška železarska industrija je že zaprosila zvezno vladu za podporo, sicer se bo število zaposlenih hitro zmanjšalo. V sektorju avtomobilizma se zaposlenost zaradi zavez do zaposlenih še ni bistveno zmanjšala, vendar bi se to lahko zgodilo v letih 2021 in 2022, ko to obdobje mine,« ocenjuje glavni ekonomist gospodarske zbornice Bojan Ivanec.

Kako pa se ohlajanje gospodarstva kaže na slovenskem trgu dela? Septembra se je brezposelnost še zmanjševala, konec meseca

je bilo 69.834 brezposelnih. Ta mesec se bo število brezposelnih povečalo, k čemur bo poleg prijavi mladih na zavod, ki jim je potekel status študenta, vplival tudi stečaj Adrie Airways s 558 zaposlenimi. Po napovedi Urada za makroekonomske analize in razvoj se bo sicer povprečno število brezposelnih prihodnje dve leti še zmanjševalo: s 74.100 letos na 70.800 prihodnje leto in na 67.600 leta 2021.

Če podrobneje pogledamo predelovalnih dejavnostih, ki je najbolj na udaru zaradi zmanjšanja tujega povpraševanja, se zdi, da se je rast zaposlovanja v njej ustavila in morda aprila celo dosegla vrh (glej graf). V tem mesecu je bilo v predelovalnih dejavnostih delovno aktivnih 208.485 zaposlenih, v naslednjih dveh mesecih je števila stagnirala, julija pa padla na 207.645 delovno aktivnih.

Iz nekaterih slovenskih podjetij so že sporočili, da zaradi slabšega gospodarskega okolja prilagajajo število zaposlenih. V Impolu, kjer so že ob koncu prvega polletja začeli opažati upad povpraševanja na njihovih glavnih trgih, temu že prilagajajo zaposlitvene načrte. Tako trem zaposlenim v zadnjem času niso

podaljšali pogodbe o zaposlitvi. »To je povezano z upadom naročil, zaradi česar smo na določenih strojih prešli s štiriizmenskega dela na triizmensko, kar je seveda zmanjšalo potrebo po številu zaposlenih na tem segmentu. Obseg naročil je manjši kot v istem obdobju lani, vendar ni skrb vzbujajoč,« pojasnjujejo v največjem proizvajalcu aluminija. Kot zatrjujejo, dodatnega zmanjševanja števila zaposlenih ne načrtujejo, bodo pa zmanjšali obseg zaposlovanja in potrebo po kadrih reševali pretežno z internimi prerazporeditvami.

Rut z več kot sto zaposlenimi zapira vrata

Družba Rut s Postaje pri Mostu na Soči bo konec leta prenehala delovati. Podjetje s proizvodnjo elektro in kovinskih izdelkov ima več kot 100 zaposlenih, kako in kje bodo končali, pa v tem trenutku ni jasno. »Sprejeta je bila poslovna odločitev družbe, da se konec leta zapre proizvodni obrat na lokaciji Postaja,« je bilo vse, kar nam je pojasnil direktor Ruta Vlado Lukman. Družba Rut je sicer v stoodstotni lasti Valentina Mavra iz Baške grape, od koder je prihajala tudi velika večina zaposlenih. V Rutu, ki posluje od leta 1994, so bili v zadnjih letih dobavitelji šempetrške družbe

Mahle Electric Drives, nekdanje Letrike. Poslovne bilance zadnjih let so razmeroma dobre, tudi zadolženost ni bila težava. Rut je po letu 2009 ustvarjal dobičke, lani 221.000 evrov ob 6,7 milijona evrov prihodkov.

Magna: šest v Hočah, 700 v Gradcu

Magna je v Hočah »iz tehnoloških, procesnih in organizacijskih razlogov« prekinila pogodbo šestim zaposlenim, a je šest drugih zaposlila. V Gradcu, kjer dela veliko Slovencev, pa so zaradi poslabšanja razmer v avtomobilski industriji odpustili okoli 700 delavcev.

Že spomladi smo poročali, da v slovenjgraškem podjetju Dani AFC zaradi upada Audijevih naročil niso podaljšali pogodb o začasnih zaposlitvi več deset sodelavcem in da so ukiniti tretjo izmeno.

Lek opustil proizvodnjo na Prevaljah

Lek, ki sodi pod okrilje Novartis, ima na Prevaljah 250 redno zaposlenih in 70 agencijskih delavcev. Ta teden so povedali, da bodo proizvodnjo antibiotikov preselili v Avstrijo v kraj Kundl, lokacijo na Prevaljah pa delno uporabili za potrebe globalnega operativnega centra tehničnih dejavnosti, ki bo imel sedež v Sloveniji.

ITW čuti ohlajanje bele tehnike

ITW (Illinois Tool Works Inc.) je dobavitelj sestavnih delov za vse glavne proizvajalce aparatov bele tehnike v svetu – imajo več kot 50.000 zaposlenih – delajo pa za stranke, kot so B/S/H, Whirlpool, Electrolux, General Electric, Candy, Gorenje, Ha-

ier, LG, Samsung. Na področju izdelkov za meritev in nadzor ravni vode v pralnih in pomivalnih strojih ima vodilni tržni delež v Evropi, eno od proizvodnih lokacij ima v Tolminu. Ta teden so iz poslovnih razlogov odpustili približno deset ljudi. Lani so imeli v slovenski veji 311 zaposlenih.

Anže Burger ekonomist

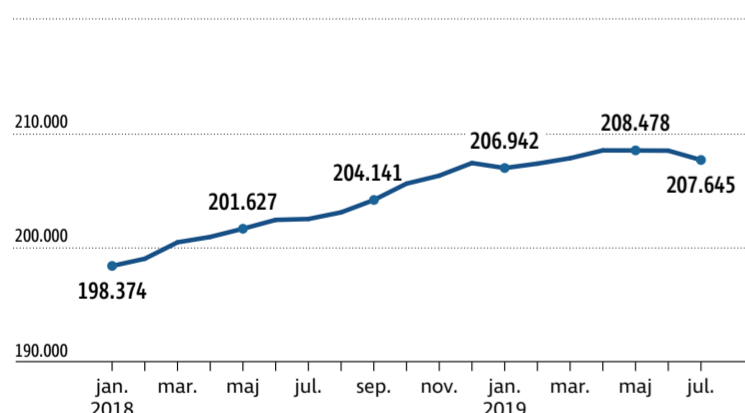
Maja Bednaš direktorica Umarja

Ohlajanju gospodarstva vedno sledi odpuščenje. Kako mehko bo, je odvisno od delodajalcev. Ohladitev iz Nemčije bo v nekaj mesecih prišla do nas in s tem tudi manjša potreba po zaposlenih. Upam, da bo prilagajanje števila delavcev najprej potekalo s sezonskimi oziroma tujimi delavci. Če to ne bo dovolj, bo doletelo tudi naše delavce.

Če se bodo kazalniki zaupanja še naprej poslabševali in se bodo tveganja začela uresničevati, bi se rast tujega povpraševanja upočasnila bolj, kot smo predvideli v osnovnem scenariju. Po zadnjih napovedih mednarodnih institucij je prihodnje leto sicer pričakovati ponovno nekoliko višjo gospodarsko rast v najpomembnejših trgovinskih partnericah. Pri tem se nadaljuje rast zasebne potrošnje in gradbenih investicij, oba segmenta ostajata robustna in bosta pomemben element ohranjanja gospodarske rasti v prihodnjih letih.

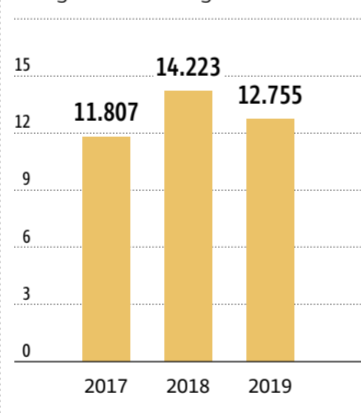
V gospodarstvu negotovost, ta se počasi čuti na trgu dela

Delovno aktivni v predelovalnih dejavnostih

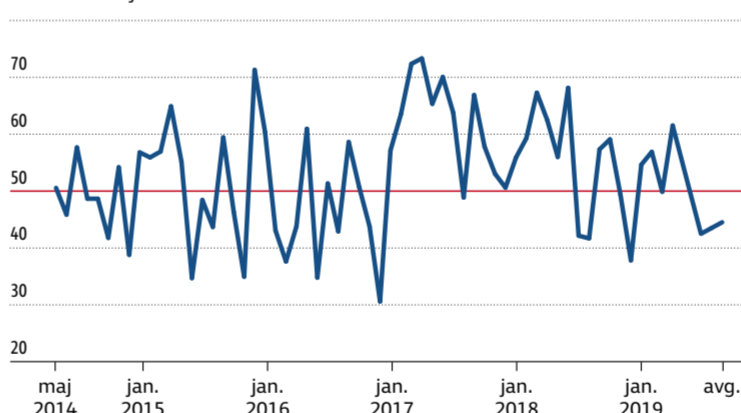

DELO Vir: Surs, Zavod za zaposlovanje, Združenje nabavnikov Slovenije

Prosta delovna mesta v avgustu izbranega leta

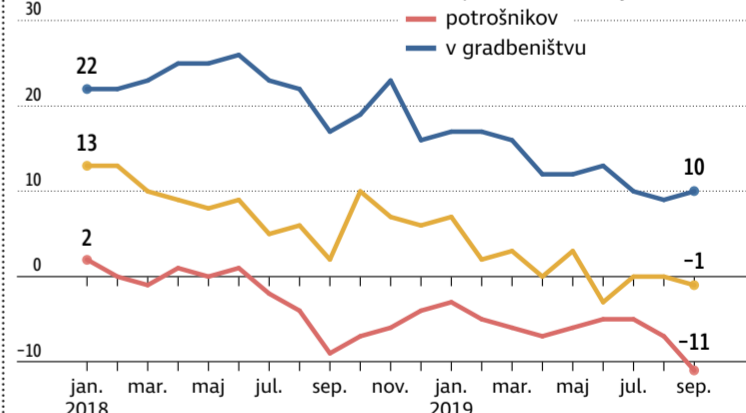

Indeks nabavnih menedžerjev (PMI) PMI Slovenija

PMI nad 50 nakazuje gospodarsko rast.

Kazalnik zaupanja

Kaj je ostalo na pogoriščih propadlih velikih podjetij

Stečaji Ponekod so se ohranili zdrava jedra in blagovne znamke, drugod ni ostalo nič

LJUBLJANA – Potem ko je po večmesečni agoniji v stečaju pristal tudi nacionalni letalski prevoznik Adria Airways, smo pogledali, kaj je nastalo na pogoriščih velikih propadlih družb, med katerimi so bile tudi državne. Ponekod so se ohranila zdrava jedra ali blagovne znamke, drugod se je nadaljevalo umiranje na obroke ali pa ni ostalo nič.

MAJA GRGIČ

Med najbolj razpiti stečaji v 90. letih sta bila gotovo propad Tovarne avtomobilov Maribor in jeklarskega giganta Litostroja holdinga. Prvega je politika po večkratni državni pomoči v stečaj spustila leta 1996. Na njegovih ostankih je nato nastala Tovarna vozil Maribor (TVM), ki je proizvajala avtomobe in je postala del koncerna Viator&Vector, ki je kasneje tudi propadel. Tudi TVM je nato zašla v finančne težave, šla leta 2011 v stečaj, proizvodnjo TVM pa je sprva najel Durabus, za katerim so bili kitajski lastniki, ki

- Po Muri sta šli v stečaj tudi obe njeni naslednici.
- Alpina bo prihodnji mesec oživila blagovno znamko Peko.
- Med gradbinci je kot zdravo jedro preživela le družba CPG.

so pred dvema letoma tudi kupili prostore TVM. Litostroj holding je šel v stečaj leta 1999, a je zdravo jedro proizvodnje turbin prenesel na Litostroj E.L., ki ga je nato kupil Cimos in ga preimenoval v Litostroj Power. Kasneje ga je prodal češki družbi Energo-pro industries, a usoda družbe je negotova, saj je lani imela kar deset milijonov evrov izgube. Ostanek holdinga so bili tudi Litostroj ulitki, ki so jih po prodaji pripojili Litostroju jeklu. Ta je zaradi prezadolženosti končal v prisilni poravnavi in pro-

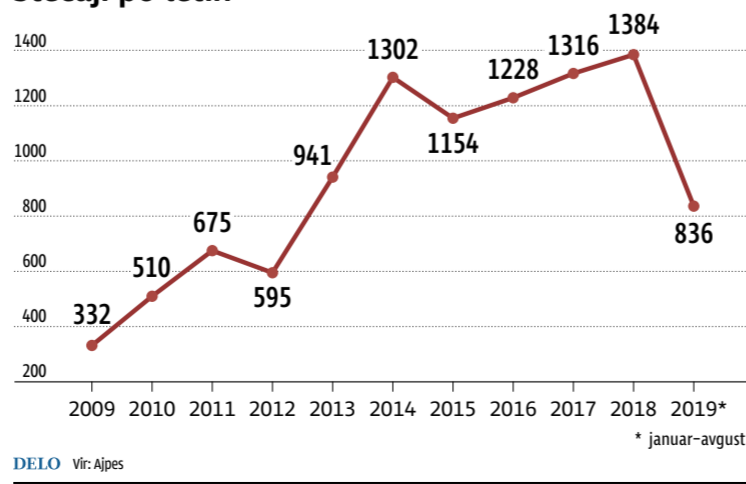
izvodnjo oddal v najem, nato pa premoženje prodal.

Trije stečaji Mure

Država je dolgo reševala tudi našo največjo tekstilno družbo Muro, ki je kljub temu leta 2009 šla v stečaj. Delujočo proizvodnjo je kupila

Aha Mura Mojce Lukančič, ki je za to prejela skoraj šest milijonov evrov subvencij, a je tudi ta šla v stečaj. Na njenem pogorišču je dejavnost prek družbe Arum nadaljeval eden vodilnih delavcev Dušan Gomboc, a je julija letos tudi to podjetje končalo v stečaju.

Stečaji po letih

DELO Vir: AJPES

Celjskega proizvajalca barv in pisarniškega materiala Aero, ki je bil prav tako v državni lasti, je stečaj doletel leta 2015. Edina preživela družba je invalidsko podjetje Aero Ida, ki je izdelovala barve in ga je leta 2017 kupil Brevillier Urban & Sachs, proizvajalec barvic Jolly. Družba še danes proizvaja barve Aero.

Ohranitev čevljarских blagovnih znamk

V stečaj sta šla tudi dva gorenjska proizvajalca obutve – Planika in Peko. Prva je vrata kljub državnim pomoči zaprla leta 2004. A blagovna znamka Planika ni ugasnila. Obrat v Turnišču je namreč stečajni upravitelj prodal nemškemu podjetju Meindl in dvema slovenskima solastnikoma Benjaminu Fugini in Martinu Žilniku. Družba tako danes izdeluje športno in zaščitno obutve Planika ter uspešno posluje.

Tržiški Peko je kljub državnemu lastništvu stečaj razglasil leta 2016. Na njegovi lokaciji je bilo nekaj poskusov oživitve čevljarске

proizvodnje, med drugim oblikovalke Alje Viryent, ki pa niso bile uspešne. Naposled je blagovni znamki Peko in Peter Kozina skupaj s kopiti in sekalnimi noži lani kupila Alpina, ki je prejšnji mesec na trg poslala prve modele obutve Peter Kozina, novembra pa se jim bodo pridružili čevlji blagovne znamke Peko.

Estonci v slovenskih nogavicah

Med bolj razpiti je bil gotovo stečaj večinsko državne IUV Vrhnik, ki je kljub izdatni državnih pomoči ugasnila leta 2008, saj se državni Sod ni odločil za dokapitalizacijo. Ne proizvodnja ne blagovna znamka se nista ohranili, saj za to ni bilo kupcev, zoper kratke vodilne pa je bila vložena obtožnica zaradi suma oškodovanja družbe.

Država je kljub večmilijonski državni pomoči neuspešno reševala Tovarno nogavic Polzela, ki je šla konec leta 2016 v stečaj, julija 2018 pa so v družbi ustavili proizvodnjo. Kmalu zatem je blagovno

znamko Polzela in zalogo kupil estonski dobavitelj tekstila Sirekar Hulgi OÜ, ki zdaj nogavice Polzele prek družbe Sirekar nogavice tudi prodaja.

Talci menedžerskih prevzemov

Kranjski Merkur sta v stečaj leta 2014 pahnila gospodarska kriza in izčrpanje ob menedžerskem prevzemu. Trgovinski del podjetja je leta 2017 kupil ameriški sklad HPS Investments Partners, tako da trgovine še vedno poslujejo, del nepremičnin pa je stečajna upraviteljica prodala.

Notranji odkupi in finančna kriza so na kolena med letoma 2010 in 2012 spravili tudi takratne največje gradbince: Vegrad, SCT in Primorje. Za njimi so večina ostali le naseljeni gradbeni projekti. Izjema je bilo Primorje, kjer je zdravo jedro ostalo v okviru Cestnega podjetja Gorica, ki ga je leta 2016 prevzel Kolektor Koling. Prav Kolektor CPG je leto kasneje kupil še Primorjev obrat armiranobetonskih konstrukcij v Ajdovščini.